

افراد و جامعه و شهروندان دارای حق امتیاز و موقعیت ممتازی هستند که باید آن را مستولان و کارگزاران خود مطالبه کنند. این همان «عدالت ساختاری» است که حضرت امام خمینی (ره) شالوده حرکت نظام سیاسی را گذاشت

اندیشه سیاسی

دکتر سید کاظم سید باقری مدیر گروه سیاست پژوهشکده نظام‌های اسلامی

حضور و نقش آفرینی «مردم» در عرصه‌های مختلف سیاسی و اجتماعی که مورد تأکید اندیشه اسلامی است در نظام جمهوری اسلامی به تحقق رسید. قبل از انقلاب، مردم در جامعه و ساختار سیاسی جایگاه قابل اعتنائی نداشتند اما حضرت امام خمینی (ره) نظام جمهوری اسلامی را مبتنی بر اندیشه سیاسی اسلام و نظام ولایت فقیه تأسیس کرد و تلاش کرد تا مردم در این نظام، حضوری همه جانبه داشته باشند و خود ایشسان هم به عنوان رهبر انقلاب اسلامی، مردم را به مشارکت سیاسی و اجتماعی دعوت و ترغیب می‌کرد. حضور پررنگ مردم در جمهوری اسلامی ماحصل ساختاری است که حضرت امام خمینی (ره) طراحی کرد که ویژگی‌ها و اهمیت این «ساختار سازی» موضوع این گفتار ماست.

ادبیات عدالت در نظام اسلامی

حضرت امام خمینی (ره) در پیامی که به مناسبت همه پرسی نظام جمهوری اسلامی در ۱۲ فروردین سال ۱۳۵۸ صادر کردند، فرمودند: «من در این روز مبارک، روز امامت امت و روز فتح و ظفر ملت، جمهوری اسلامی را اعلام می‌کنم» وقتی حضرت امام (ره) روز استقرار جمهوری اسلامی را «روز امامت امت» می‌خواند، این عبارت گویای شأن و منزلت مردم در منظومه فکری ایشان است. «اجرایی کردن عدالت در جامعه اسلامی» گرانگه اصلی اندیشه سیاسی اسلام است که با حضور و مشارکت مردم عملیاتی می‌شود و حضرت امام خمینی (ره) با تأسیس نظام جمهوری اسلامی بر این مشی حرکت کردند. قبل از انقلاب اسلامی قدرت در ساختاری هرمی سامان می‌یافت اما حضرت امام خمینی (ره) با ساختاری که بنیان گذاشتند قدرت را در جامعه منتشر کردند چنانکه قدرت از «کیستی قدرت» به «چگونگی قدرت» منتقل شد و همین امر ادبیات عدالت در نظام اسلامی را متفاوت کرده است.

ساختارمند کردن عدالت

حضرت امام خمینی (ره) نقش و جایگاه «ساختار» را در بحث عدالت تبیین می‌کنند و اینچنین عدالت را ساختارمند می‌کنند. ایشان در عین التزام به عدالت فردی و عدالت اجتماعی بر «عدالت ساختاری» تأکید می‌گذارند. آنچه در عدالت ساختاری نقش محوری دارد نه فرد «حاکم» و خواست او، بلکه «ساختاری» است که روند امور را به سمت عدالت هدایت می‌کند. وقتی قدرت از «پادشاهی»

دسترسی پیدا کنند و آزادی، حق نقد و حق تعیین سرنوشت در عرصه سیاست به آنان داده شود در واقع معیارهای عدالت سیاسی فضایی برای تحقق و ظهور پیدا می‌کند. اینجا «حق بودن» موضوع بحث نیست بلکه «حق داشتن» مورد تأکید است؛ افراد و جامعه و شهروندان، دارای حق، امتیاز و موقعیت ممتازی هستند که باید آن را از مسئولان و کارگزاران خود مطالبه کنند. این همان «عدالت ساختاری» است که حضرت امام خمینی (ره) شالوده حرکت نظام سیاسی را بر مبنای آن گذاشتند و به همین دلیل است که همه امور در نظام جمهوری اسلامی به انتخاب مردم وابسته است حتی انتخاب رهبر؛ ولو اینکه با واسطه باشد. به همین دلیل است که در نظام جمهوری اسلامی شوراها ی گوناگون سیاسی و نظارتی نقشی عمده دارند. در واقع شاه کلید عدالت سیاسی «نظارت» است.

امانتی در دست کارگزاران نظام

با اینکه حضرت امام خمینی (ره) بر عدالت فردی و عدالت فقهی تأکید ویژه داشتند اما عملاً در طراحی نظام سیاسی به ستمی می‌روند که ساختاری بنیان گذاشته شود و ساختار جامعه اسلامی به سمت «عدالت سیاسی» برود تا احقاق حقوق شهروندان فردی و عدالت فقهی تأکید ویژه داشتند اما عملاً در طراحی نظام سیاسی به ستمی می‌روند که ساختاری بنیان گذاشته شود و ساختار جامعه اسلامی به سمت «عدالت سیاسی» برود تا احقاق حقوق شهروندان

مکتوب حاضر متن ویرایش و تلخیص شده «ایران» از سخنرانی دکتر سید کاظم سید باقری با عنوان «بازخوانی اندیشه سیاسی-اجتماعی حضرت امام خمینی (ره)» است که در محل پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی و به همت انجمن مطالعات سیاسی حوزه راه شده است.

امانت بزرگی که از ملت تحویل گرفتید

حضرت امام خمینی (ره) از کارگزاران نظام اسلامی به عنوان «امانتداران نظام» یاد می‌کنند. بنابراین قدرت را امانتی در دست کارگزاران نظام می‌دانند که باید به دیگران واگذار شود؛ «من کراراً به آقایان عرض کرده‌ام و حالا هم باز تکرار می‌کنم که خدمتگزار باشید به این ملتی که آن دست‌های خیانتکار را قطع کرد و این امانت را به شما سپرد. شما الان امانت بزرگی از دست این ملت تحویل گرفتید و مقتضای امانتداری این است که آن را به‌طور شایسته حفظ کنید و به‌طور شایسته به نسل آینده و دولت‌های آینده تحویل دهید تا مادامی که این طور باشید ملت پشت شماست و تا مادامی که ملت همراه شما باشد هیچ آسیبی به شما و کشور نمی‌رسد.»

«شأن مردم و جایگاه عدالت» در اندیشه سیاسی حضرت امام خمینی (ره) از عدالت سیاسی تا عدالت ساختاری

سازه پیشرو و پویایی که حضرت امام (ره) برای تحقق عدالت در جامعه اسلامی طراحی کرد

آگهی ارزیابی کیفی مناقصه تأمین سوزن‌ها و کراس آوره‌های فاز اول روسازی خط ۲ قطار شهری اصفهان

آگهی مناقصه عمومی (مرحله اول) شرکت سرمایه‌گذاری نفت و گاز و پتروشیمی تأمین (تاپیکو)

آگهی مناقصه عمومی و دوم مرحله ای تامین آب معدنی

IRAN DAILY www.iran-daily.com 021-88500601-4

آگهی مزایده عمومی شرکت تولید موتورهای دیزل ایران (ایدم) نیاز ذیل را از طریق مزایده عمومی به فروش برساند.

تجدید آگهی مناقصه عمومی شماره ۳-۲ (همراه بازنمایی کتبی)

آگهی مناقصه عمومی و دوم مرحله ای تامین آب معدنی